

ความต้องการสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองสะเตงนอก อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

Social Welfare Needs of the Elderly in Sateng-Nok Municipality, Mueang, Yala Province

อัลลารีป กูเตะ^{1*}, ณัฐวุฒิ มะดาเราะ¹, अबดุลอาलिฟ หะยีซอ¹ และอิทธิชัย สีดำ²

Alarip Kuteh^{1*}, Natthawut Madareh, Abdul-alif Hayisor¹ and Itthichai Seedam²

¹ นักศึกษาปริญญาตรี, หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

¹ Bachelor student, Public Administration Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Yala Rajabhat University

² อาจารย์ ดร., หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

² Lecturer Dr., Public Administration Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Yala Rajabhat University

*Corresponding author, E-mail: 406307045@yru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องความต้องการสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองสะเตงนอก อำเภอเมือง จังหวัดยะลา มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับความต้องการสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองสะเตงนอก อำเภอเมือง จังหวัดยะลา 2) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการจัดการสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองสะเตงนอก อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ให้มีประสิทธิภาพและตรงกับความต้องการของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองสะเตงนอก ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้แก่ผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองสะเตงนอก อำเภอเมือง จำนวน 2,911 คน ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 352 คน ได้มาจากการหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Taro Yamane และใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับการทดสอบสมมติฐานใช้สถิติ t-test และ One-Way ANOVA

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองสะเตงนอก อยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการศึกษาอยู่ในลำดับสูงสุด ด้านความปลอดภัยในชีวิตอยู่ในลำดับที่สอง ด้านที่อยู่อาศัยอยู่ในลำดับที่สาม และด้านนันทนาการอยู่ในลำดับสุดท้าย 2) การทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผู้สูงอายุที่มีอาชีพ ระดับการศึกษา และจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่แตกต่างกันมีความต้องการสวัสดิการทางสังคมที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

0.05 แต่ผู้สูงอายุที่มี เพศ อายุ สถานภาพสมรส และรายได้ที่แตกต่างกันมีความต้องการสวัสดิการทางสังคมที่ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: สวัสดิการทางสังคม,ผู้สูงอายุ

Abstract

This research on Social Welfare Needs of the Elderly in Sateng-Nok Municipality, Mueang, Yala Province had the objectives of 1) to study the social welfare needs of the elderly in Sateng-Nok Municipality, Mueang Yala. 2) To suggest guidelines for social welfare management of the elderly in Sateng-Nok Municipality, Muang, Yala Province, to be effective and meet the needs of the elderly in Sateng-Nok Municipality . The population used in this study was the elderly in Sateng-Nok Municipality, total of 2,911 people with a sample size of 352 were obtained by Taro Yamane's quantification formula and Stratified Random Sampling. The research tools were questionnaires and interviews, statistics used for data analysis were descriptive statistics including percentage, frequency, arithmetic mean and standard deviation. For hypothesis testing, T-test and One-Way ANOVA were used.

The result showed that 1) social welfare needs of the elderly in Sateng-Nok Municipality was high with an average of 4.20. When considering each aspect, it was found that education was the highest level, life safety was second level, housing was third level and recreation was at the last level. 2) Hypothesis testing found that elder people with different occupations, educational levels and different numbers of family members had different social welfare needs at the statistical level of .05. However, the elderly with different gender, age, marital status and income had similar needs for social welfare at the statistical level of .05 .

Keywords: Social welfare, the elderly

บทนำ

จากรายงานสถิติของภาครัฐบาล พบว่า จำนวนผู้สูงอายุในประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องในแต่ละปี (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562) มีการคาดการณ์ในปี 2565 ว่าจะมีจำนวนผู้สูงอายุประมาณร้อยละ 18.0 ของจำนวนประชากรทั้งประเทศ ซึ่งถือได้ว่าประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) มากขึ้นเรื่อยๆ ตามคำนิยามขององค์การสหประชาชาติ (United Nation, 2015) ที่ว่าเมื่อประเทศใดมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป เป็นสัดส่วนระหว่างร้อยละ 10 -

20 ของประชากรทั้งประเทศถือว่าเป็นประเทศที่ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุและหากมีสัดส่วนเกินร้อยละ 20 ของประชากรทั้งประเทศจะถือว่าเป็นประเทศนั้นเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์

ในขณะที่ประเทศไทยกำลังจะเข้าสู่สังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์ประชากรสูงวัยเพิ่มขึ้นเนื่องจากจำนวนคนเกิดลดลงและคนมีอายุยืนยาวขึ้นเนื่องจากความก้าวหน้าทางการแพทย์และระบบสาธารณสุข ส่งผลให้โครงสร้างประชากรของประเทศไทยเปลี่ยนแปลงไปเป็นโครงสร้างแบบผู้สูงอายุซึ่งส่งผลกระทบต่อสถานะทางสังคมและเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศทำให้ต้องมีการจัดระบบการดูแลผู้สูงอายุในระยะยาวให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีในเรื่องการจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่อย่างจำกัดการปรับปรุงระบบเกษียณอายุราชการ การจัดสวัสดิการสังคมที่จำเป็นสำหรับผู้สูงอายุการจัดการสร้างระบบและสร้างนโยบายเพื่อรองรับประชากรกลุ่มนี้ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะรัฐจะต้องทำความเข้าใจโครงสร้างของประชากรที่กำลังเปลี่ยนแปลงเพื่อที่จะช่วยเหลือและตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับผู้สูงอายุในแต่ละกลุ่ม ดังนั้น จึงเป็นปัญหาสำคัญที่ภาครัฐจะต้องดำเนินการเตรียมรับมือในการบริหารจัดการปัญหาอย่างเป็นรูปธรรม

ปัญหาของสังคมผู้สูงอายุได้เกิดขึ้นทั่วทุกภูมิภาคและส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ ภาครัฐจะต้องมีนโยบายและแผนงานที่ชัดเจนในการแสวงหาแนวทางและมาตรการในการรับมือกับปัญหาที่จะตามมาในด้านต่าง ๆ เมื่อประเทศไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในอนาคตเพื่อให้ทุกภาคส่วนของสังคมร่วมกันแสวงหาแนวทางแก้ปัญหาให้เกิดประสิทธิผลและยั่งยืนเพื่อจัดการแก้ไขปัญหาให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2560) และเมื่ออัตราประชากรของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นรัฐบาลจำเป็นต้องเพิ่มงบประมาณค่าใช้จ่ายทางด้านสวัสดิการต่าง ๆ ตามสิทธิที่ผู้สูงอายุควรได้รับจากผลการสำรวจไม่ว่าจะเป็นการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติและอื่น ๆ พบว่าผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 80 มีเงินไม่เพียงพอต่อการเลี้ยงชีพในวัยหลังเกษียณแหล่งรายได้ที่สำคัญของผู้สูงอายุ คือ การกั๊หนุนทางการเงินจากบุตรซึ่งก็มีแนวโน้มลดลงด้วย เช่นกันอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ดั้งเดิมประเทศไทยเป็นครอบครัว ขยายที่อยู่ร่วมกันบุตรหลานที่มีการพึ่งพาอาศัยกันทางเศรษฐกิจที่บิดามารดาเลี้ยงบุตรและเมื่อสูงวัยบุตรที่ทำงานก็เลี้ยงบิดามารดาสืบต่อกันมา ก็จะเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคมปัจจุบันคือสังคมเมืองหรือสังคมสมัยใหม่บางครั้งจึงมีการเรียกครอบครัวประเภทนี้ว่าครอบครัวสมัยใหม่หรือครอบครัวเดี่ยวเพราะครอบครัวมีขนาดเล็กกลางอันประกอบด้วยแกนหลักของครอบครัวซึ่งก็คือ บิดา มารดาและบุตรและมีการไปมาหาสู่พ่อแม่เป็นครั้งคราวดังนั้นการหวังพึ่งพาทางการเงินจากลูกหลานจึงลดน้อยลง (อาภรณ์ ชีวะเกรียงไกร, 2560) ผู้สูงอายุจึงหวังพึ่งพาสวัสดิการสังคมจากรัฐบาลมากขึ้น เนื่องจากเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ผู้สูงอายุควรได้รับผู้สูงอายุมีสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองการส่งเสริมและการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ เช่น ด้านการแพทย์และสาธารณสุข ด้านการช่วยเหลือเงินเบี้ยยังชีพ ด้านการช่วยเหลือ ด้านที่พักอาศัยอาหารและเครื่องนุ่งห่ม ด้านกองทุนผู้สูงอายุ ด้านการศึกษาการศาสนาและข้อมูลข่าวสาร เป็นต้น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือว่าเป็นองค์กรภาครัฐที่รับการถ่ายโอนภารกิจด้านการจัดบริการ สาธารณะแก่ชุมชนรวมทั้งภารกิจเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคมและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็ก สตรี ผู้สูงอายุและผู้ด้อยโอกาส ซึ่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริการ สาธารณะไว้หลายด้าน โดยเฉพาะด้านการสังคมสงเคราะห์และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาสไว้ในหมวด 2 มาตรา 16(10) ให้เทศบาลเมืองพัทยาและองค์การบริหารส่วนตำบลให้การ สังคมสงเคราะห์และพัฒนาคุณภาพชีวิต เด็ก สตรี คนชราและผู้ด้อยโอกาส และมาตรา 17 (27) ให้ องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ในการสังคมสงเคราะห์พัฒนาคุณภาพชีวิตเช่นเดียวกับเทศบาล เมืองพัทยาและองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการ จัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประชาชนในท้องถิ่นของตน (กรมส่งเสริมปกครองส่วนท้องถิ่น, 2546 : 43) นอกจากนี้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติเกี่ยวกับการปกครองส่วน ท้องถิ่นไว้เป็นการเฉพาะตั้งแต่มาตรา 281 ถึง มาตรา 290 เพื่อกระจายอำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ว่า รัฐต้องให้ความเป็นอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักการปกครอง ตนเอง ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นและส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงาน หลักในการ จัดทำบริการสาธารณะและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในพื้นที่รวมทั้งมีอำนาจ หน้าที่โดยทั่วไปในการดูแลประชาชนในท้องถิ่นและได้บัญญัติเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุไว้ดังนี้ คือ มาตรา 53 บุคคลซึ่งมีอายุเกิน 60 ปีบริบูรณ์ และไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพมีสิทธิได้รับสวัสดิการ ซึ่ง อำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะอย่างสมศักดิ์ศรีและความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ (องค์การ บริหารส่วนตำบลกำแพงดิน, 2563 : ออนไลน์)

จากปัญหาข้างต้นผู้วิจัยได้เห็นปัญหาของการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุ ทำให้ผู้วิจัยต้องการที่จะ ศึกษาความต้องการของผู้สูงอายุในเรื่องของสวัสดิการว่ามีความต้องการมากน้อยแค่ไหนอีกทั้งการศึกษา ในครั้งนี้ยังทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงสวัสดิการต่าง ๆ ของผู้สูงอายุ และท้ายที่สุดแล้วงานวิจัยนี้ จะนำมาซึ่งแนวทางในการจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุที่มีประสิทธิภาพและ ตรงกับความต้องการของผู้สูงอายุที่สามารถตอบโจทย์การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ เทศบาลตำบลสะเตงนอก อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ได้อย่างเหมาะสม

ในเทศบาลตำบลสะเตงนอก อำเภอเมือง จังหวัดยะลา มีผู้สูงอายุจำนวนทั้งสิ้น 2,911 คน โดย แยกตามหมู่ได้ดังนี้ หมู่ที่ 1 จำนวน 240 คน หมู่ที่ 2 จำนวน 211 คน หมู่ที่ 3 จำนวน 316 คน หมู่ที่ 4 จำนวน 255 คน หมู่ที่ 5 จำนวน 110 คน หมู่ที่ 6 จำนวน 218 คน หมู่ที่ 7 จำนวน 172 คน หมู่ที่ 8 จำนวน 105 คน หมู่ที่ 9 จำนวน 613 คน หมู่ที่ 10 จำนวน 213 คน หมู่ที่ 11 จำนวน 96 คน หมู่ที่ 12 จำนวน 259 คน และ หมู่ที่ 13 จำนวน 103 คน ดังนั้นแล้วถึงแม้ว่าเทศบาลตำบลสะเตงนอก อำเภอเมือง จังหวัดยะลา มีหน้าที่โดยตรงในการจัดสวัสดิการสังคมพื้นฐานให้กับผู้สูงอายุในพื้นที่และทำหน้าที่ในการ จัดสวัสดิการให้กับผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่องแล้วก็ตามแต่ก็ยังมีเสียงวิพากษ์วิจารณ์จากผู้สูงอายุว่าการ

ให้บริการยังมีคุณภาพไม่ดีเท่าที่ควรปัญหาที่ผู้สูงอายุพบเจออาจได้แก่ การเลือกปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ต่อผู้สูงอายุผู้รับบริการความด้อยประสิทธิภาพและประสิทธิผลของหน่วยงานทำให้เกิดความล่าช้า เสียเวลา เสียค่าใช้จ่าย ความไม่สุจริตและความประพฤติที่ไม่ชอบของเจ้าหน้าที่การประพฤติปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องเหมาะสมของเจ้าหน้าที่ เช่น การไม่มีมนุษยสัมพันธ์ เป็นต้น การให้สวัสดิการผู้สูงอายุที่ขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอาจเนื่องมาจากกฎระเบียบขั้นตอนที่ยุ่งยากซับซ้อนไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันพฤติกรรมผู้ให้บริการมีความไม่เหมาะสมต่อการให้บริการขาดจิตสำนึกในหน้าที่หรือทรัพยากรที่สนับสนุนไม่มีคุณภาพหรือไม่มีเพียงพอหรือขาดความทันสมัย ไม่สามารถรองรับผู้สูงอายุผู้มาติดต่อได้ดีการจัดระบบการบริหารของหน่วยงานขาดประสิทธิภาพและประการสุดท้าย อาจเป็นตัวผู้มารับบริการเองไม่ว่าจะเป็นการตัดสินใจไม่สอดคล้องดูแลเจ้าหน้าที่ ที่กระทำการที่ไม่สมควรหรือร่วมกับเจ้าหน้าที่เสียเองในการหลอกลวงเพื่อแสวงหาประโยชน์จากผู้มาติดต่ออีกทีหนึ่ง หรืออาจจะเป็นการไม่ยอมเปิดเผยพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ให้สาธารณชนทราบเพื่อหาทางจัดการกับพวกเหล่านี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความต้องการสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองสะเตงนอก อำเภอเมือง จังหวัดยะลา
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดการสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองสะเตงนอก อำเภอเมือง จังหวัดยะลา
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการจัดการสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองสะเตงนอก อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ให้มีประสิทธิภาพและตรงกับความต้องการของผู้สูงอายุ

แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด

1. แนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

ความหมายของผู้สูงอายุ

ฮอลล์ (Hal, 1976, pp. 3-4 อ้างถึงใน แสงเดือน มุสิกกรรมณี, 2545, หน้า 7) ได้แบ่ง การสูงอายุของบุคคลออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. การสูงอายุตามวัย (Chronological Aging) หมายถึง การสูงอายุตามปีปฏิทิน โดยการนับจากปีที่เกิดเป็นต้นไป
2. การสูงอายุตามสภาพร่างกาย (Biological Aging) เป็นการพิจารณาการสูงอายุจากสภาพร่างกายและสรีระของบุคคลที่เปลี่ยนไป เมื่อมีอายุเพิ่มขึ้น เนื่องจากประสิทธิภาพการทำงานของ อวัยวะต่าง ๆ ในร่างกายลดน้อยลง
3. การสูงอายุตามสภาพจิตใจ (Psychological Aging) เป็นการเปลี่ยนแปลงในหน้าที่ การรับรู้ แนวความคิด ความจำ การเรียนรู้ เชาวปัญญา และลักษณะบุคลิกภาพที่ปรากฏในระยะต่าง ๆ ของชีวิต

แต่ละคนที่มีอายุเพิ่มขึ้น

4. การสูงอายุตามสภาพสังคม (Sociological Aging) เป็นการเปลี่ยนแปลงในบทบาทหน้าที่ สถานภาพของบุคคลในระบบสังคมรวมทั้งหมด

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization, 1995) ให้ความหมายของผู้สูงอายุว่า หมายถึง ประชาชนผู้มีอายุตั้งแต่ 60 ปี ขึ้นไป

2. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคม

การจัดสวัสดิการสังคมของไทยในปัจจุบัน ได้คำนึงถึงหลักการที่สอดคล้องกับความเป็นสากลโลก โดย ระพีพรณ คำหอม (2549 : 25) กล่าวไว้ว่า หลักการของสวัสดิการสังคมไทย ที่สำคัญ ได้แก่

1. สิทธิมนุษยชน (Human Rights) สาระสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้กำหนดถึงสิทธิของบุคคล สิทธิของเด็ก สตรี คนชรา และผู้พิการทุพพลภาพ ที่เน้นให้มีการพิทักษ์ปกป้องคุ้มครอง สิทธิของกลุ่มเป้าหมายดังกล่าวโดยเฉพาะบริการพื้นฐานที่ประชาชนไทยควรจะได้รับ เช่น บริการการศึกษาภาคบังคับ บริการประกันสุขภาพจากโครงการ 30 บาทรักษาทุกโรค

2. ความต้องการขั้นพื้นฐาน (Basic Needs) ประชาชนทุกคนควรได้รับบริการสวัสดิการสังคมขั้นพื้นฐานจากรัฐ บริการที่มุ่งตอบสนองปัญหาและความต้องการของคนในสังคมโดยทั่วไป บริการพื้นฐานมักจะถูกถือเป็นบริการขั้นต่ำสุด (Minimum Needs) ที่รัฐต้องจัดให้กับคนในสังคม เช่น การศึกษาภาคบังคับ บริการสุขภาพอนามัยของรัฐ เป็นต้น

3. ความเป็นธรรมทางสังคม (Social Justice) หลักการสำคัญข้อนี้ บริการสวัสดิการสังคมที่ดี จะต้องเป็นบริการที่อยู่บนพื้นฐานความถูกต้องของกฎหมายความยุติธรรมทางสังคมบริการทุกคน ไม่ว่า ผู้รับบริการจะอยู่ในฐานะ หรือความเป็นอยู่อย่างไร รัฐควรจัดสวัสดิการให้อย่างยุติธรรมไม่เกิดความเหลื่อมล้ำต่ำสูงกัน ทั้งนี้ เพื่อเป็นการลดช่องว่างระหว่างประชาชน ไม่เกิดการแบ่งพรรคแบ่งพวก

4. ความสม่ำเสมอบริการที่จัดให้แก่ประชาชนในประเทศนั้นควรจัดให้อย่างสม่ำเสมอไม่ใช้จัดตามความพอใจของรัฐบาล หรือผู้ให้บริการจัดสวัสดิการให้

5. การไม่เป็นภาระแก่ประชาชนการจัดสวัสดิการเพื่อผ่อนคลายความเดือดร้อนและเสริมสร้างความผาสุกให้แก่ประชาชน ดังนั้นการจัดสวัสดิการไม่ควรเป็นภาระแก่ประชาชน

3. ขอบเขตของงานสวัสดิการสังคม

งานสวัสดิการสังคม มีขอบเขตครอบคลุมลักษณะงาน ดังนี้ (ศศิพัฒน์ ยอดเพชร, 2544: 21-22)

1. การประกันสังคม (Social Insurance) เป็นการสร้างหลักประกันความมั่นคงในการดำรงชีวิต และคุ้มครองลูกจ้าง ให้ประโยชน์ทดแทนกรณีเจ็บป่วยหรือประสบอันตรายทุพพลภาพเสียชีวิต อันมิใช่เนื่องมาจากการทำงาน การคลอดบุตรการประกันกรณีชราภาพและการสงเคราะห์บุตรของลูกจ้างโดยรัฐ ได้ประกาศใช้เป็นกฎหมายให้ความคุ้มครอง

2. การช่วยเหลือสาธารณะ (Public Assistance) เป็นบริการที่จัดขึ้นสำหรับผู้ที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ผู้ยากไร้ผู้ที่ต้องพึ่งพิงผู้อื่น และผู้ด้อยโอกาสทางสังคม เป็นลักษณะการสงเคราะห์แบบให้เปล่า ในรูปของเงิน สิ่งของการให้คำปรึกษาแนะนำและบริการต่าง ๆ

3. บริการสังคม (Social Services) เป็นบริการที่จัดขึ้นโดยภาครัฐและเอกชนเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน แบ่งลักษณะบริการเป็น 6 ประเภท ดังนี้

3.1 สุขภาพอนามัย (Health) เป็นบริการด้านสุขภาพอนามัยและการสาธารณสุขโภชนาการ และมาตรการต่าง ๆ ในการป้องกัน แก้ไขและฟื้นฟูสุขภาพของประชาชน

3.2 การศึกษา (Education) เป็นบริการที่จัดให้สำหรับประชาชนทุกคนที่อย่างน้อยต้องได้รับการศึกษาภาคบังคับจากรัฐและบริการด้านการศึกษานี้มีทั้งการศึกษาในโรงเรียนและนอกโรงเรียน

3.3 ที่อยู่อาศัย (Housing) เป็นบริการที่รัฐจัดการและดูแลด้านที่อยู่อาศัยให้กับประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้มีรายได้น้อย

3.4 การมีงานทำและมีรายได้ (Employment and Income Maintenance) เป็นบริการที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีงานทำ คุ้มครองการทำงาน รายได้และประกันสังคม

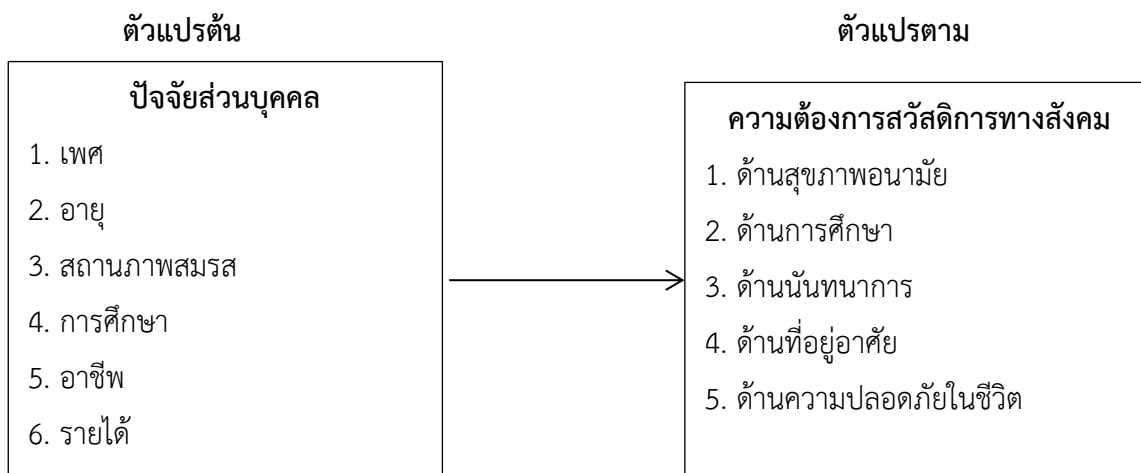
3.5 บริการสังคม (Social Services) เป็นบริการที่จัดขึ้นเพื่อเสริมสร้างความสมบูรณ์ในด้านการดำเนินชีวิตของประชาชนโดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

3.6 นันทนาการ (Recreation) เป็นบริการที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความรู้สึเป็นส่วนหนึ่งของสังคมให้แก่ผู้ใช้บริการ เช่น บริการห้องสมุด บริการด้านกีฬา ดนตรี ภาพยนตร์ การออกกำลังกายและรวมทั้งงานอดิเรกอื่น ๆ

ระพีพรรณ คำหอม (2549: 18-21) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของงานสวัสดิการสังคมโดยทั่วไป มีองค์ประกอบของงานสวัสดิการสังคมในลักษณะกว้างแบ่งเป็น 7 ด้าน ได้แก่

1. การศึกษา (Education)
2. สุขภาพอนามัย (Health)
3. ที่อยู่อาศัย (Housing)
4. การทำงานและการมีรายได้ (Employment and Income Maintenance)
5. ความมั่นคงทางสังคม (Social Security)
6. บริการสังคม (Social Services)
7. นันทนาการ (Recreation)

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) โดยการวิจัยเชิงปริมาณมีเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม เพื่อสำรวจความคิดเห็นของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองสะเตงนอก อำเภอเมือง จังหวัดยะลา เกี่ยวกับความต้องการสวัสดิการทางสังคม และการวิจัยเชิงคุณภาพมีเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุ และการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้สูงอายุ

2. กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองสะเตงนอก อำเภอเมือง จังหวัดยะลา มีจำนวนทั้งสิ้น 2,911คน (ข้อมูล ณ วันที่ 30 พฤศจิกายน 2565) โดยใช้วิธีการหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสูตร ของ Taro Yamane (1970 อ้างใน ศิริรัตน์ ชุณหคล้าย, 2546) และสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ทำให้มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 352 คน กลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพในการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 13 คน เพื่อทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) โดยการสุ่มตัวอย่างโดยไม่ใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็น (Non-probability Selection Sampling) โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ

3.1 แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งได้ทั้งหมด 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคล ส่วนที่ 2 ความต้องการสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุ และส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยคำถามส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็น โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบมาตราส่วนประมาณค่า ตามวิธีของ ลิเกิร์ต (Likert Scale) ผู้วิจัยจึงได้กำหนดมาตราส่วนประมาณค่าของแบบสอบถามเป็น 5 ลำดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง มีความต้องการน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึง มีความต้องการน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายถึง มีความต้องการปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายถึง มีความต้องการมาก

ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายถึง มีความต้องการมากที่สุด

3.2 แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดการสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุ และแนวทางในการจัดการสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุในเทศบาลตำบลสะเตงนอก อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ให้มีประสิทธิภาพและตรงกับความต้องการของผู้สูงอายุ

4. การทดสอบเครื่องมือ ผู้วิจัยมีวิธีการทดสอบเครื่องมือ ดังนี้

4.1 แบบสอบถาม ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบแก้ไขเพื่อความถูกต้องและตรงตามเนื้อหา (Content validity) โดยมีค่า IOC รวมทั้งฉบับเท่ากับ .80 และนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) เพื่อหาความเชื่อมั่นกับประชากร ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) โดย ครอนบาค ซึ่ง ได้ค่า ดังนี้ ข้อคำถามเกี่ยวกับความต้องการสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) = .927 ซึ่งถือว่ามีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง

4.2 แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยนำข้อคำถามในการสัมภาษณ์เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน เพื่อทำการตรวจสอบหาความเที่ยงตรงของเนื้อหาและความเที่ยงตรงของแบบสัมภาษณ์และปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยเลือกใช้สถิติ ดังนี้ 1) สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) 2) สำหรับสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน คือ t-Test และ One-Way ANOVA สำหรับค่านัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ กำหนดไว้ที่ระดับ 0.05

5.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอุปนัยหรือเชิงตรรก (inductive analysis) ซึ่งเป็นการตีความสร้างข้อสรุปข้อมูลจากการสัมภาษณ์ที่ได้ทำการบันทึกไว้

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความต้องการสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองสะเตงนอก อำเภอเมือง จังหวัดยะลา มีผลการวิจัยดังนี้

1. ระดับความต้องการสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองสะเตงนอก อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

ตารางที่ 1 ผลการวิจัยระดับความต้องการสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองสะเตงนอก อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

ความต้องการสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุ	\bar{X}	S.D	แปลผล
1. ด้านสุขภาพอนามัย	4.30	.758	มากที่สุด
2. ด้านการศึกษา	4.24	.641	มากที่สุด
3. ด้านนันทนาการ	4.15	.723	มาก
4. ด้านที่อยู่อาศัย	4.17	.701	มาก
5. ด้านความปลอดภัยในชีวิต	3.86	.675	มาก
ความต้องการสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุรวมทุกด้าน	4.14	.593	มาก

จากตาราง 1 ผลการวิจัยความต้องการสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองสะเตงนอก อำเภอเมือง จังหวัดยะลา พบว่า ความต้องการด้านสุขภาพอนามัย อยู่ในลำดับสูงสุด โดยมีค่า \bar{X} เท่ากับ 4.30 และค่า S.D. เท่ากับ .758 ด้านการศึกษาอยู่ในลำดับที่สอง โดยมีค่า \bar{X} เท่ากับ 4.24 และค่า S.D. เท่ากับ .641 ด้านที่อยู่อาศัยอยู่ในลำดับที่สาม โดยมีค่า \bar{X} เท่ากับ 4.17 และค่า S.D. เท่ากับ .701 ด้านนันทนาการอยู่ในลำดับที่สี่ โดยมีค่า \bar{X} เท่ากับ 4.15 และค่า S.D. เท่ากับ .723 และด้านความปลอดภัยในชีวิตอยู่ในลำดับสุดท้าย โดยมีค่า \bar{X} เท่ากับ 3.86 และค่า S.D. เท่ากับ .675

2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดการสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองสะเตงนอก อำเภอเมือง จังหวัดยะลา จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับภารกิจารดูแลผู้สูงอายุ พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการจัดสวัสดิการ ได้แก่ งบประมาณไม่เพียงพอ ผู้สูงอายุที่ติดเตียงและยังไม่มีบัตรผู้สูงอายุ และจำนวนเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในด้านการบริการสวัสดิการผู้สูงอายุมีน้อย

3. การเปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองสะเตงนอก จำแนกตามเพศ

ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคล	n	\bar{X}	S.D.	t	P-Value
ชาย	189	4.10	.633	.011	.174
หญิง	163	4.10	.546		

*มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าผู้สูงอายุที่มีเพศที่แตกต่างกันมีความต้องการสวัสดิการทางสังคมที่ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองสะเตงนอก จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	Df	ss	MS	F	P-Value
ระหว่างกลุ่ม	4	2.97	.744	2.138	.076
ภายในกลุ่ม	347	120.773	.348		
รวม	351	123.749			

*มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่าผู้สูงอายุที่มีอายุที่แตกต่างกันมีความต้องการสวัสดิการทางสังคมที่ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองสะเตงนอก จำแนกตามสถานภาพสมรส

แหล่งความแปรปรวน	Df	SS	MS	F	p-value
ระหว่างกลุ่ม	2	2.186	1.093	3.138	.547
ภายในกลุ่ม	349	121.749	.348		
รวม	351	123.749			

*มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่าผู้สูงอายุ ที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการทางสังคมที่ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.50

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองสะเตงนอก จำแนกตามการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	Df	SS	MS	F	p-value
ระหว่างกลุ่ม	2	2.18	1.093	3.138	.145

ภายในกลุ่ม	349	121.563	.348
รวม	351	123.749	

*มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่าความต้องการสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองสะเตงนอก มีการศึกษาที่ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 6 การเปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองสะเตงนอก จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	Df	SS	MS	F	p-value
ระหว่างกลุ่ม	6	3.235	.539	1.544	.163
ภายในกลุ่ม	345	120.514	.349		
รวม	351	123.749			

*มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นว่าความต้องการสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุในเทศบาลตำบลสะเตงนอก อำเภอเมือง จังหวัดยะลา มีอาชีพที่ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 7 การเปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองสะเตงนอก จำแนกตามรายได้

แหล่งความแปรปรวน	Df	SS	MS	F	p-value
ระหว่างกลุ่ม	4	4.783	1.196	3.487	.084
ภายในกลุ่ม	347	118.967	.343		
รวม	351	123.749			

*มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่าความต้องการสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุในเทศบาลตำบลสะเตงนอก อำเภอเมือง จังหวัดยะลา มีรายได้ที่แตกต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการทางสังคมที่ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 8 การเปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองสะเตงนอก
จำแนกจำนวนสมาชิกในครอบครัว

แหล่งความแปรปรวน	Df	SS	MS	F	p-value
ระหว่างกลุ่ม	3	1.001	.334	.946	.418
ภายในกลุ่ม	348	122.748	.353		
รวม	351	123.749			

*มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 8 แสดงให้เห็นว่าผู้สูงอายุในเทศบาลตำบลสะเตงนอก อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่แตกต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการทางสังคมที่ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ความต้องการสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองสะเตงนอก อำเภอเมือง จังหวัดยะลา สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ความต้องการสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองสะเตงนอก อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

ความต้องการด้านสุขภาพอนามัย เนื่องจากสภาพร่างกายของผู้สูงอายุนั้นได้เสื่อมถอย และมีความแข็งแรงน้อยลง เกิดโรคภัยไข้เจ็บได้ง่ายจึงทำให้ผู้สูงอายุต้องการได้รับความสะดวกโดยมีสถานบริการสาธารณสุขใกล้บ้านและมีช่องทางพิเศษ เพื่ออำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุที่ไปใช้บริการในโรงพยาบาล พร้อมทั้งต้องการได้รับการเยี่ยมบ้าน การให้คำปรึกษาแนะนำการดูแลสุขภาพโดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและต้องการให้สถานบริการของรัฐและเอกชนมีการจัดบริการให้คำปรึกษาทั่วไปแก่ผู้สูงอายุโดยที่ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย

ความต้องการด้านการศึกษา ผู้สูงอายุมีความต้องการที่จะได้รับความรู้ที่เหมาะสมโดยเฉพาะที่จำเป็นกับผู้สูงอายุเช่น ด้านสุขภาพ ด้านศาสนา และด้านสวัสดิการที่รัฐให้การสนับสนุนเพื่อที่จะทำให้ผู้สูงอายุมีความรู้ที่ใช้สำหรับการดำรงชีวิต และทั้งนี้ผู้สูงอายุยังต้องการที่จะให้มีในการให้ความรู้ที่เผยแพร่ทางสื่อวิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์อีกทั้งผู้สูงอายุยังต้องการให้มีการฝึกอบรมอาชีพที่เหมาะสมกับวัยของผู้สูงอายุเนื่องจากผู้สูงอายุบางคนเป็นวัยที่เกษียณอายุและไม่มีแรงหรือไม่มีกำลังในการทำงานได้เหมือนเมื่อก่อนจึงจะเป็นต้องมีการฝึกอบรมอาชีพให้เหมาะสมกับช่วงวัยของผู้สูงอายุและผู้สูงอายุต้องการที่จะให้สังคมยอมรับและสามารถเปิดโอกาสแสดงความสามารถในฐานะที่เป็นคลังสมองในการเผยแพร่ภูมิปัญญาต่างๆและทำที่สุดต้องการให้คนในชุมชนเห็นความสำคัญของผู้สูงอายุ ผลการวิจัยครั้งนี้

มีสอดคล้องกับแนวคิดของระพีพรรณ คำหอม (2549 : 18-21) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของงานสวัสดิการสังคมโดยทั่วไป ได้แก่ การศึกษา (Education) การให้บริการสวัสดิการด้านการศึกษาสำหรับประชาชน ได้แก่ การให้ความรู้ที่จำเป็นต่อการเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ การฝึกอาชีพที่เหมาะสมการจัดกิจกรรมเผยแพร่ข่าวสาร

ความต้องการด้านนันทนาการ ผู้สูงอายุต้องการให้มีการจัดตั้งและดำเนินงานในชมรมในชุมชนของผู้สูงอายุและจัดตั้งเครือข่ายต่าง ๆ ในชุมชนเพื่อให้ผู้สูงอายุได้มีความรู้ทางการจัดตั้งเครือข่ายในชุมชนเพื่อให้มีการลดราคาค่าโดยสาร และยานพาหนะแก่ผู้สูงอายุในช่วงเทศกาลต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้พักผ่อนหย่อนใจในฤดูเทศกาลต่าง ๆ และให้ผู้สูงอายุได้มีโอกาสในการท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น และต้องการให้มีการจัดสถานที่สวนสาธารณะ เพื่อที่จะให้ผู้สูงอายุจะได้สูดอากาศที่บริสุทธิ์และได้อยู่กับธรรมชาติมากขึ้น และส่งเสริมสนามกีฬาสำหรับออกกำลังกายพักผ่อนที่เหมาะสมปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุและผู้สูงอายุต้องการให้จัดกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา เพื่อที่จะเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้ทำกิจกรรมทางด้านอื่น ๆ อีกด้วย และสุดท้ายต้องการให้มีการจัดทัศนศึกษาเพื่อให้ผู้สูงอายุได้ออก ทัศนศึกษา นอกสถานที่ หรือต่างจังหวัด เพื่อให้ผู้สูงอายุได้ไปเก็บเกี่ยวประสบการณ์และกลับมาพัฒนาชุมชนของตนเอง ผลการวิจัยครั้งนี้มีลักษณะสอดคล้องกับงานวิจัยของวันชัย ชูประดิษฐ์ (2554) ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการได้รับสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลลำทับ อำเภอลำทับ จังหวัดกระบี่พบว่า ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลลำทับมีความต้องการสวัสดิการสังคมอยู่ในระดับสูงมากในด้านนันทนาการ สอดคล้องกับแนวคิดของระพีพรรณ คำหอม (2549, หน้า 18-21) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของงานสวัสดิการสังคมโดยทั่วไป ได้แก่ นันทนาการ (Recreation) การให้บริการสวัสดิการด้านนันทนาการสำหรับประชาชน ได้แก่ การจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในที่สาธารณะโครงการสวนสาธารณะและที่พักผ่อนหย่อนใจ

ด้านที่อยู่อาศัย ความต้องการด้านที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุต้องการจัดตั้งสถานสงเคราะห์คนชราในตำบล เพื่อให้ผู้สูงอายุได้มีที่พักสำรองที่จะเกิดเมื่อลูกหลานทิ้งหรือไม่มีความดูแลในมือของลูกหลาน และต้องการให้ภาครัฐจัดสวัสดิการสถานสงเคราะห์คนชราประเภทไม่เสียค่าใช้จ่ายเพื่อให้ผู้สูงอายุได้มีสวัสดิการมากขึ้นเพื่อให้ได้ดูยังชีพและสวัสดิการอื่น ๆ เพื่อให้ขวัญกำลังใจแก่ผู้สูงอายุและต้องการให้รัฐบาลช่วยในด้านสถานที่สงเคราะห์คนชราเพื่อให้คนชราที่มีที่อยู่อาศัยในยามลำบากและมีความต้องการจากโครงการแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำเพื่อที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุให้ผู้สูงอายุมีเงินใช้มากขึ้นและต้องการให้ได้รับการปรับปรุง สภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัยโดยให้หน่วยงานราชการในพื้นที่ช่วยเหลือและได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ ผลการวิจัยครั้งนี้มีลักษณะสอดคล้องกับงานวิจัยของวันชัย ชูประดิษฐ์ (2554) ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการได้รับสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลลำทับ อำเภอลำทับ จังหวัดกระบี่ พบว่า ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลลำทับมีความต้องการสวัสดิการสังคม ด้านที่อยู่อาศัยมีความต้องการน้อยกว่าด้านอื่น ๆ และงานวิจัยของจันทร์เพ็ญ ลอยแก้ว (2555) ได้ศึกษาความต้องการ

ในการได้รับสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ผู้สูงอายุประสบปัญหาด้านที่พักอาศัย มีข้อเสนอแนะให้เทศบาลจัดให้มีโครงการซ่อมแซม

ความต้องการด้านความปลอดภัย ประชาชนผู้สูงอายุต้องการให้มีการจัดการด้านความปลอดภัยให้แก่ผู้สูงอายุให้เสริมสัญญาณการแจ้งเตือนแต่ละบ้านสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อถ้าเกิดเรื่องหรือเกิดเหตุในบ้าน ผู้สูงอายุจะได้มีหน่วยงาน รักษาความปลอดภัยไปช่วยด้วยความเร่งด่วนและอีกทั้งให้มีการจัดตั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชนรับผิดชอบช่วยเหลือผู้สูงอายุ ซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกรั้วถูกทางวรรณกรรมถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมายและการถูกทอดทิ้งและอย่าให้มีการจัดตั้งอำนวยความสะดวกในสถานที่สาธารณะแก่ผู้สูงอายุ เช่น ทางเดินห้องสุขาเพื่อความสะดวกแก่ผู้สูงอายุได้อย่างให้ภาครัฐเพิ่มเงินค่าครองชีพรายเดือนแก่ผู้สูงอายุและสุดท้ายต้องการให้มีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมาตรวจสอบสภาพร่างกายประจำเดือนเพื่อหลีกเลี่ยงการเดินทางของผู้สูงอายุไปโรงพยาบาล ผลการวิจัยครั้งนี้มีลักษณะสอดคล้องกับความต้องการของมนุษย์ ซึ่งมาโลว์ (Maslow, 1943: 370) ได้อธิบายถึงความต้องการของมนุษย์ 5 ชั้น คือ ความต้องการความปลอดภัยหรือ ความมั่นคง หลังจากที่เรามีปัจจัยสี่ครบแล้ว ชั้นต่อมาคนเราจะต้องการเรื่องความปลอดภัย เพื่อให้ชีวิตมีความมั่นคงมากขึ้น หรือบางคนก็มีคนที่ต้องดูแล พ่อแม่หรือครอบครัว การสร้างความปลอดภัย และมั่นคงให้กับชีวิต จะทำให้เราดำรงชีวิตได้โดยไม่รู้สึกกังวลหรือเป็นห่วง ทั้งตัวเองและครอบครัว

2. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองสะเตงนอก อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

1. งบประมาณไม่เพียงพอ เนื่องจากผู้สูงอายุในตำบลภาวะมีประชากร 500 คน ถือว่าเป็นจำนวนที่มาพอสมควร ทำให้ผู้สูงอายุไม่ได้รับสวัสดิการอย่างทั่วถึงทุกคน เช่น การสร้างบ้านให้กับผู้สูงอายุที่ประสบปัญหา จึงเป็นปัญหาบ่อยครั้งเพราะผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาดังกล่าวมีจำนวนมาก แต่งบประมาณไม่เพียงพอเนื่องจากทางเทศบาลเมืองสะเตงนอก ได้รับงบประมาณสนับสนุนด้านผู้สูงอายุได้ไม่มากเท่าด้านผู้พิการ ทางรัฐจำเป็นต้องเลือกผู้ที่ประสบปัญหาหนักที่สุด ซึ่งเป็นอุปสรรคให้กับผู้สูงอายุหลาย ๆ คน ในการเข้าถึงสวัสดิการของรัฐ เพราะรัฐสามารถสร้างบ้านให้แก่ผู้สูงอายุที่ประสบปัญหา แคปีละ 1 หลัง
2. จำนวนเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในด้านการบริการสวัสดิการผู้สูงอายุมีน้อย ทำให้ไม่สามารถดูแลผู้สูงอายุได้อย่างทั่วถึง
3. ผู้สูงอายุที่ติดเตียงและยังไม่มีบัตรผู้สูงอายุจึงเป็นปัญหาสำหรับผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป แต่ยังไม่สามารถรับเบี้ยผู้สูงอายุได้เนื่องจากไม่มีบัตรผู้สูงอายุ สาเหตุมาจากผู้สูงอายุที่ติดเตียงไม่สามารถออกไปถ่ายบัตรผู้สูงอายุได้ จึงได้มีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวคือ เทศบาลเมืองสะเตงนอกได้ประสานเจ้าหน้าที่จากส่วนกลางลงมาทำบัตรผู้สูงอายุตามบ้านที่มีผู้ป่วยติดเตียงที่ไม่สามารถไปทำบัตรที่เทศบาลเมืองสะเตงนอก

3. การเปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการอธิบายผู้สูงอายุที่มี เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ สมาชิกในครอบครัว ที่แตกต่างกันมีความต้องการในการรับสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ไม่แตกต่างกัน เพราะ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ร้อยละ 80 ของจำนวนประชากรผู้สูงอายุทั้งหมดไม่มีอาชีพไม่มีรายได้ในการดำรงชีวิตประจำวัน และบางคนอยู่ตัว คนเดียวตามลำพังไม่มีลูกหลานอยู่คอยให้ความช่วยเหลือจึงมีความต้องการที่จะรับสวัสดิการจากรัฐ ที่มอบให้ไม่ว่าจะเป็นเบี้ยยังชีพที่ได้รับทุก ๆ เดือนแล้วสวัสดิการด้านต่าง ๆ ด้านสุขอนามัย ผู้สูงอายุ ต้องการการจัดการสวัสดิการสำหรับการรักษาการดูแลโรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ การที่หน่วยงานเข้าไปดู สุขภาพของผู้สูงอายุจะช่วยให้ผู้สูงอายุที่ไม่สามารถไปหาหมอด้วยตนเองได้หรือผู้สูงอายุที่ติดเตียง สามารถได้รับการรักษาการดูแลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านการศึกษา การจัดกิจกรรมบรรยายธรรม การสอนอ่านกัรออาตี ผู้สูงอายุใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์และเติมเต็มคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น ด้านนันทนาการ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เทศบาลเมืองสะเตงนอก อำเภอเมือง จังหวัดยะลา จัดทำขึ้นทำให้ผู้สูงอายุที่อยู่แต่ใน บ้านได้ออกมาพบปะเพื่อนบ้านและมีการพูดคุยถามสารทุกข์สุขดิบซึ่งกันและกันจะทำให้ผู้สูงอายุมี สังคมผู้สูงอายุโดยที่ไม่ต้องอยู่ตัวลำพัง ด้านที่อยู่อาศัย การที่หน่วยงานเข้าไปช่วยเหลือหรือตรวจสอบ ความเสียหายของบ้านเรือนที่มีผู้สูงอายุอาศัยอยู่และไม่สามารถซ่อมแซมด้วยตนเองและผู้สูงอายุที่อยู่ตัวคนเดียวตามลำพังทางหน่วยงานก็ได้เข้าไปช่วยเหลือในการซ่อมแซมบ้านตามความจำเป็นด้านความปลอดภัยและความมั่นคงของชีวิต เนื่องจากผู้สูงอายุบางรายไม่มีลูกหลานที่คอยดูแลจึงจำเป็นต้องมีความดูแลจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีหน้าที่จัดการสวัสดิการผู้สูงอายุทั้งนี้การจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุจะช่วยให้คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. เทศบาลเมืองสะเตงนอกควรจัดให้มีบริการด้านสุขภาพ การจัดตรวจสุขภาพประจำเดือน ให้แก่ผู้สูงอายุ และคำแนะนำการดูแลสุขภาพของตนเอง
2. เทศบาลเมืองสะเตงนอกควรจัดตั้งกองทุนส่งเสริมสวัสดิการในชุมชนให้แก่ผู้สูงอายุ และส่งเสริมการจัดอบรมอาชีพเสริม เพื่อผู้สูงอายุพบปะและมีการทำกิจกรรมร่วมกัน
3. เทศบาลเมืองสะเตงนอกควรจัดบริการซ่อมแซมบ้านเรือนให้ผู้สูงอายุที่ยากไร้ และจัดอบรมความปลอดภัยในบ้านของผู้สูงอายุ เพื่อความปลอดภัยในการใช้ชีวิตประจำวัน
4. เทศบาลเมืองสะเตงนอกควรจัดทางงบประมาณสนับสนุนกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ และจัดกิจกรรมนันทนาการรื่นเริงในเทศกาลต่าง ๆ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้ผ่อนคลาย ได้พูดคุยกัน
5. เทศบาลเมืองสะเตงนอกควรจัดการบรรยายความรู้เกี่ยวกับด้านกฎหมาย เพื่อให้ผู้สูงอายุได้เรียนรู้เกี่ยวกับกฎหมายในการนำไปใช้ในการป้องกันรักษาความปลอดภัย สิทธิ และสวัสดิการของผู้สูงอายุ

6. เทศบาลเมืองสะเตงนอกควรสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีเครือข่ายช่วยเหลือกันและกันภายในชุมชน และควรจัดบริการชุมชนเคลื่อนที่ไปในพื้นที่ต่าง ๆ ที่ผู้สูงอายุไป เช่น โรงพยาบาล

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. เพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างให้มากขึ้นเพื่อศึกษาความต้องการของผู้สูงอายุได้อย่างครบถ้วน
2. ผู้ศึกษาควรศึกษาข้อมูลก่อนลงพื้นที่ในการสัมภาษณ์เพื่อให้ผู้ศึกษาเข้าใจได้ง่ายขึ้น
3. แนะนำให้สัมภาษณ์นักวิชาการ เพราะสามารถให้คำตอบที่ชัดเจน และผู้ศึกษาสามารถรับรู้ถึงปัญหาแท้จริงได้

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2546). แนวคิดคู่มือปฏิบัติงานสภาตำบลและอบต. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น .
- จันทร์เพ็ญ ลอยแก้ว. (2555). การศึกษาความต้องการในการได้รับสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอยุธยา (การศึกษาระยะปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, ปทุมธานี.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2560). สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย 2559. นครปฐม: พรินเตอร์. ระพีพรรณ คำหอม. (2023). สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ.2539 - 2562 โดย บริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด (มหาชน). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วันชัย ชูประดิษฐ์. (2554). การศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลลำทับ อำเภอลำทับ จังหวัดกระบี่ (การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์, ปทุมธานี.
- ศิริรัตน์ ชุณหคล้าย. (2546). ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์. นนทบุรี : บริษัท ออฟเซ็ทเพรส จำกัด.
- ศศิพัฒน์ ยอดเพชร. (2544). สวัสดิการผู้สูงอายุ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). รายงานการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ.2553-2583 (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ : บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับ ลิชซิ่ง จำกัด (มหาชน).
- แสงเดือน มุกสิกรรมณี. (2545). ความต้องการด้านกิจกรรมของผู้สูงอายุในจังหวัดสมุทรปราการ (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, สมุทรปราการ.
- องค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน. (2563). แผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ. 2561-2565. สืบค้นเมื่อ 15 ธันวาคม 2563 จาก <https://shorturl.asia/3zQ51>.

อาภรณ์ ชีวะเกรียงไกร. (2560). ผลกระทบของสังคมผู้สูงอายุ ของประเทศไทย. สืบค้นเมื่อ 15 ธันวาคม 2563 จาก <https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/641444>.

United Nation. (2015). World populations ageing 2015. New York : Author.

Maslow, A. H. (1943). A theory of human motivation. Psychological Review, 50(4), 370–396. สืบค้นเมื่อ 14 ธันวาคม 2563 จาก <https://shorturl.asia/C3Dml>.